

Motion till riksdagen 2013/14:Ju31

**av Lena Olsson m.fl. (V)
med anledning av prop. 2013/14:237**

Hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att de tidsbegränsade lagarna inte görs permanenta förrän man har sett hur effektiva de är.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad integritetsskyddsmyndighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även användningen av hemliga tvångsmedel inom Säkerhetspolisen ska omfattas av den årliga skrivelsen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att hemlig rumsavlyssning förbjuds.

1. Inledning

Varje samhälle måste ha möjlighet att använda tvångsmedel för att kunna utreda och beivra brott. Sådana tvångsmedel innebär definitionsmässigt en inskränkning i grundläggande fri- och rättigheter, rättigheter som i sin tur är grundläggande för demokratin i vårt samhälle. Därför måste såväl lagstiftningen som de medel som lagstiftningen tillhandahåller omgärdas av de strängaste restriktioner. De viktigaste restriktionerna har vi i våra egna grundlagar och Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Fel! Okänt namn på dokumenttypen: FEEL_GLOSS

Regeringen föreslår nu att de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel ska göras permanenta. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att det finns en välavvägd balans mellan intresset av att effektivt kunna bekämpa brott och integritetsskyddsintresset. Alla människor har rätt till en bred privat sfär som skyddas på praktisk och principiell grund.

2. Begränsa giltighetstiden av tvångsmedelslagarna

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen motionerat med anledning av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel eftersom vi inte ansett att behoven av lagarna påvisats i tillräckligt hög grad eller att de skyddsmekanismer som byggs in för att skydda enskildas integritet varit tillräckligt bra och effektiva. Vänsterpartiet anser dock inte att det ska vara helt förbjudet att använda exempelvis hemliga tvångsmedel, men vi är kritiska till att införa ny lagstiftning på området samt till det frekventa användandet av dessa tvångsmedel. Vår kritik vid såväl införandet av ny lagstiftning som tillämpandet av lagarna består främst av att integritetsintresset får stå tillbaka för effektivitetsmål.

Under de senaste åren har användandet av hemliga tvångsmedel ökat stort samtidigt som vi kan se att antalet uppklarade brott med hjälp av hemliga tvångsmedel inte har ökat. Tillgången till och användandet av hemliga tvångsmedel innebär inte en sådan hög effektivitetsnivå som ofta framhålls av förespråkarna. Vi delar således inte regeringens bedömning att beaktansvärd nytta har förekommit eller att behovet av att kunna använda hemliga tvångsmedel för att förhindra viss allvarlig brottslighet är påtagligt. Självklart finns det exempel där telefonavlyssning och annan användning av hemliga tvångsmedel har varit en viktig del av bevisningen; det vi motsätter oss är det frekventa användandet av tvångsmedel och det integritetsintrång det innebär. Vänsterpartiet anser därför att de tidsbegränsade lagarna inte ska göras permanenta förrän deras effektivitet visats.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att de tidsbegränsade lagarna inte görs permanenta förrän man har sett hur effektiva de är. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. En samlad integritetsskyddsmyndighet

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens granskningar har i ett antal fall visat på ett behov av en mer systematisk förbättring av lagstiftningen ur ett integritetsskyddsperspektiv. Vissa av dessa frågor har utretts av utredningen (exempelvis förbuden mot avlyssning i vissa fall) medan andra frågor ännu återstår att utreda. Andra exempel på frågor värda att uppmärksamma är polisens möjlighet att i datasystem gallra uppgifter och bygga in olika integritets-

skyddsmekanismer eller möjligheten för tillsynsorgan att rikta förelägganden mot de granskade myndigheterna att vidta åtgärder, något som saknas i dag. De avslöjanden som den senaste tiden gjorts i medierna om den närmast totala övervakningen av elektronisk kommunikation av amerikanska National Security Agency, med sannolik svensk koppling, tillsammans med uppgifterna om polisregister om romer i Sverige, gör att riksdagens roll i rättsstaten blir än mer central. Vi anser därför sammantaget att det behövs ett omtag för att ta fram åtgärder för att stärka integritetsskyddet vid de brottsutredande myndigheternas användande av hemliga tvångsmedel. Vad regeringen aviserat i budgetpropositionen för 2014 (utg.omr. 4 s. 25) om en parlamentariskt sammansatt kommitté, är vällovligt, men inrymmer inte de frågor vi tar upp här.

Vänsterpartiet anser att ett samlat grepp ska tas för att se hur integritetsskyddet kan förbättras, oavsett om personuppgifterna hanteras på internet, hos eller av en kommunal eller statlig myndighet, privata företag eller utbyts inom ramen för mellanstatliga samarbeten. Vi anser att en myndighet ska ha det ansvaret. Exakt hur detta ska ske måste bli föremål för närmare utredande.

Vad som här anförts om ett samlat grepp för att stärka integritetsskyddet genom en integritetsskyddsmyndighet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. En förbättrad skrivelse till riksdagen

Vänsterpartiet har vid upprepade tillfällen lyft att det i den årliga skrivelsen till riksdagen saknats redovisning av användningen av vissa hemliga tvångsmedel beträffande de väsentliga delarna av den mest integritetskränkande hemliga övervakningen. Varken den hemliga rumsavlyssningen eller användandet av hemliga tvångsmedel hos Säkerhetspolisen omfattas. Detsamma gäller åtgärder för att förhindra vissa allvarliga brott. I propositionen föreslås att regeringens årliga skrivelse ska utökas till att omfatta fler områden än tidigare. Vi välkomnar detta. Dock ska även användningen av hemliga tvångsmedel inom Säkerhetspolisen omfattas av den årliga skrivelsen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Hemlig rumsavlyssning

Vänsterpartiet är motståndare till hemlig rumsavlyssning eftersom vi anser att det innebär alltför stora inskränkningar av den personliga integriteten och att varken behov eller effektivitet är belagda. Det är allmänt konstaterat att buggning innebär större integritetsintrång än de flesta andra hemliga tvångsmedel som i dagsläget är tillåtna i Sverige. Försvare brukar hävda att den som har rent mjöl i påsen inte har något att frukta. Problemet är att det sällan går att vara helt säker på vem som har gjort sig skyldig till ett brott.

Fel! Okänt namn på dokumenttypen.

Mikrofoner kommer att placeras i miljöer där oskyldigt misstänkta befinner sig. Därtill kommer kränkningar som alltför ofta förbises, nämligen de kränkningar som personer i de misstänkta omgivning får utstå. Liknande kränkningar förekommer redan i dag när hemlig teleavlyssning används. Där avlyssnas även den som den misstänkte samtalar med. Buggning är dock en långt mer ingripande åtgärd, vilket gör att drabbandet av oskyldiga blir desto allvarligare. Dessutom torde fler oskyldiga drabbas vid buggning än vid hemlig teleavlyssning. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att hemlig rumsavlyssning förbjuds. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 11 juni 2014

Lena Olsson (V)

Bengt Berg (V)

Jens Holm (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Marianne Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)